

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/628

Karar No : 1981/95

ÖZETİ Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev uyuşmazlığı kesin olarak çözümlenip görevi belli edilen ve görevsizlik kararı kaldırılan mahkemenin, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesini öne sürmek ve bu maddeye dayanarak yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuramayacağı, böyle bir başvurunun reddi gerekeceği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Cevdet Yücel ve arkadaşları

O L A Y :1- İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın 22.3.1978 günlü iddianamesinde,

"Sanıklar Cevdet Yücel ve arkadaşlarının, Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nin çeşitli sınıflarında okuyan öğrenciler olup, kendi düşünceleri doğrultusunda olmayan, kendileri gibi siyasal ve toplumsal düşünceleri taşımayan ve benimsemeyen öğrencilere karşı katı, hoşgörüsüz davranmakta ve her vesile ile bunları okula sokmamaya, girdikleri takdirde de topluca üzerlerine çullanıp kavga çıkarmak, dövmek ve yıldırım gibi işlemlerde bulunarak can korkusu içine düşürüp, okula gelemez duruma sokmakta ve çıkan olaylar nedeni ile kasten okulun tatiline sebebiyet vermektedirler. Nitekim olay günü, (16.3.1978) saat 17.00 sıralarında kendi düşünce doğrultusunda olmayan Akademi Akşam Bölümü Mimarlık ve İnşaat kısmında öğrenim görmekte olan öğrenciler okumak ve öğrenim görmek üzere okula geldiklerinde daha evvel bir araya gelip toplanmış olan sanıkların, bu öğrencilerin üzerlerine taburelerle saldırarak kavga çıkardıkları bu kavgada sanıklardan Ahmet Sucaklı'nın mağdur Ali İğbar'ı iki gün iş ve gücünden geri bırakacak derecede yaraladığı, bu olaylar dolayısıyla diğer öğrencilerin/öğrenim alanlarını bulamadıkları gibi okul yöneticilerinin de okulu bir süre tatil etmek zorunda kaldıkları....." biçiminde olay anlatılarak, sanıklar hakkında öğrenim özgürlüğünün topluca ve cebren engellemek suçundan Türk Ceza Yasası'nın 64., 188/son maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemi ile İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

a) İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi; 6.3.1979 gününde, 1978/326 esas, 1979/101 karar sayı ile;

b) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi; 15.8.1979 gününde, 1979/455-514 sayı ile,

Görevsiz olduklarına karar vermişlerdir.

c) Her iki mahkemenin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ve kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş, bunun üzerine:

2- Usuli yasal işlemler yerine getirildikten sonra,

a) Uyuşmazlık Mahkemesi: 30.6.1980 gününde, 1980/143-212 sayı ile; anlaşmazlığın, Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin 15.8.1979 günlü, 1979/455-514 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına kesin olarak karar vermiş ve gereken yerlere tebligat yapmış,

b) Bu karardan sonra İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi: 23.9.1980 gününde, 1980/1071 esas sayı ile; Cevdet Yücel ve arkadaşlarının 16.3.1978 tarihinde Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde görüş ayrılığı nedeni ile kavga çıkartmalarından dolayı açılmış bulunan davada oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının herne kadar Uyuşmazlık Mahkemesi'nce Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine karar verilmişse de, 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesi, 2301 sayılı Yasa ile değiştirilmiş, bu değişiklik ile sıkıyönetim mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olan suçlara ait davalara bakabileceği hükmüne bağlanmıştır. Usul hükümleri ile ilgili değişikliklerin lehe olan hükümlerinin sanıklar hakkında tatbiki gerektiği kanundaki değişiklik de nazara alınarak bu davaya mahkemelerince bakılamıyacağı kanısına vardıklarını belirterek 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE ŞERHİ: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığı'nda, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Şeref Tolungüç, Orhan Erdem, Servet Tüzün ve Orhan Ertosun'un katılmaları ile yaptığı 9.3.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararları kesin olduğundan başvurunun reddi, Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın ise 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13/a maddesinde belirlenen sürenin gözönünde tutulması gerektiği ve bu nedenle Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ayhan Önder'in yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Kararda sözü edilen adli ve askerî yargı yerleri, açılan davanın görev alanları dışında kaldığını belirterek görevsizlik kararı vermişler, bu kararların kesinleşmesi ve 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesine göre yapılan uyuşmazlığın giderilmesi istemi üzerine, aynı yasanın 15. ve 16. maddelerinde öngörülen işlemler yapıp tamamlandıktan sonra, Uyuşmazlık Mahkemesi konuyu incelemiş ve suçu, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar türünden bularak ve ayrıca sıkıyönetim mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı ve bu nedenlerle davayı sıkıyönetim askeri mahkemele-

rinin görev alanı içinde görürak, sıkıyönetim askeri mahkemesi kararının kaldırılmasına kesin olarak karar vermiş, böylece olumsuz görev uyumsuzluğunu ortadan kaldırmıştır.

Anayasa'nın 142. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını "kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir." biçiminde yer alan hüküm Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını singelemekte ve bu kararların yeniden ele alınması gibi bir duruma olanak tanınmadığını açıklıkla ortaya koymaktadır. Netâkin, 2247 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin ikinci fıkrasında "ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler" denilmesine ve 29. maddede ayrıca "Bölümlerin ve Genel Kurulum kararları kesindir." hükmünün yinelenmesi, yasa koyucunun konuya aynı doğrultuda verdiği anlamı ve önemi belirtecek niteliktedir.

Konunun ana çerçevesi böylece ortaya konulduktan sonra 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin anlamı, kapsamı ve içeriği üzerinde de kısaca durulmalıdır.

2247 sayılı Yasa'nın 19. ve 20. maddeleri, eski mevzuatımızda yer almayan bir başvurma yolunu düzenlemekte ve bu yolun işletilebilmesini kimi koşulların varlığına bağlamaktadır. Resmî Gazete'de yayımlanan bu konudaki Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarında da belirtildiği gibi, 19. maddenin belirlediği yolu işletmek isteyen mahkeme, bu konudaki başvurusunu, kendisinin görevsiz olduğunu değil, görevsizlik kararı vererek dosyayı kendisine yollayan yargı yerinin görevli olduğuna ilişkin gerekçeli kararını, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen belge örneklerini, sözkonusu maddenin saptadığı yöntemle uyarak Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göndererek yapmak zorundadır. Yasa koyucunun 19. maddeyi düzenlemekle güttüğü erek, olumsuz görev uyumsuzluğu çıkarma yerine, ondan daha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götüren bir başvurma yolu oluşturarak görev sorununun bir an önce çözümlenmesini sağlamaktır. Bir yargı yerinin verdiği görevsizlik kararı üzerine dava dosyası önüne gelen mahkemenin, görev açısından durumu değerlendirerek takdir yetkisini kullanacağında, görevsizlik kararı vermesi halinde kendisi bu kararı kaldırma yetkisine nasıl sahip değilse, 19. madde uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verildikten sonra da başvuran mahkemenin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki kararını beklemesinin yasa buyruğu olduğunda kuşkuya ve duraksamaya yer yoktur.

Öte yandan Yasa Koyucu, 2247 sayılı Yasa'yı düzenlerken koyduğu biçim ve yöntem kurallarına kesinlikle uyulmasını istemiş ve bu amaçla "Uyuşmazlık Mahkemesi, uyumsuzluk çıkarmaya veya görev uyumsuzluklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder" hükmüne Yasa'nın 27. maddesinde yer vermiştir.

Olayda adli ve askeri yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları kesinleşmiş ve 2247 sayılı Yasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılan uyumsuzluğun giderilmesi işlemi, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, yasanın öngördüğü kurallar içinde incelenmiş, böylece görev konusunda ortaya çıkan anlaşmazlık, kesin olarak çözülmüş ve karara bağlanmıştır. Olumsuz görev uyumsuzluğunun çıkması sonucunda görevsizlik kararı kaldırılan ve davayı görmeye başlayan yargı yeri, hangi nedene ve amaca dayanırsa dayansın, artak o davada Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen yola başvuramaz. Nitekim 19. maddeye koşut biçimde yüksek mahkemelerin başvurularını düzenleyen Yasa'nın 20. maddesinde "Daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme, davanın, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa, incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi ertelleyerek yargı mercisinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir." denilmektedir. Bu günkü mevzuat karşısında, bu maddede yer alan "temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme" hükmüyle Yargıtay'la Askeri Yargıtay'ın kastedildiği açıktır. Bu maddede "daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada" denilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğu bir kere daha belirtilmiş olmaktadır. Yüksek Mahkemelerin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma yolunu kapatan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının, Yüksek Mahkemelerin yargısal denetime bağlı olan derece mahkemelerine etki yapmayacağı düşünülemez. 20. maddede yer alan hükmün 19. maddede yer almaması tekrardan kaçınmanın ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığının doğal sonucudur.

Yeri gelmişken şu yönü de belirtmekte yarar vardır. Sıkıyönetim askeri mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belli eden kararlarından sonra 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 13. maddesinin 2301 sayılı Yasayla değiştirildiğini, bu maddeye göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçlara bakabileceğini belirterek davayı görmenin görevleri dışında kaldığını öne sürmektedir. Oysa 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 13. maddesini değiştiren 2301 sayılı Yasa, değişiklikten önceki maddede, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlara, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır biçiminde yer alan hükmü aynen muhafaza ederek, bu hükmü, 13. maddenin (b) bendinde yer vermiştir. Uyuşmazlık Mahkemesi ise 30.6.1980 günlü, 1980/143-212 sayılı kararında, suçu, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar türünden bulunmuş, bunun yanında bu suçu sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı görmüş ve bu nedenlerle de sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevsizlik kararını kaldırmıştır.

Bu durumda sözü edilen 13. maddenin değiştirilip (a) bendinde yer alan düzenle-
menin, aynı Yasa'nın (b) bendinde eski yasa hükmü içeriğinin aynen korunması, Uyuşmaz-
lık Mahkemesi'nin kararlarındaki kabul, açıklama ve gerekçeler karşısında beliren görevi
ve bunu belirten Uyuşmazlık Mahkemesi kararını etkilediği düşünülemez.

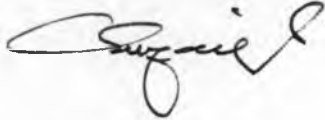
Açıklanan bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nce
yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Servet Tüzün bu görüşte katılmamıştır.

SONUÇ: Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev uyuşmazlığı kesin olarak çözüldükten son-
ra mahkemelerin 19. maddeye dayanarak yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma yetkile-
ri bulunmadığına, bu nedenle 2247 sayılı Yasa'nın 27., 28. ve 29. maddelerine aykırı dü-
şen bu başvurunun reddine, Servet Tüzün'ün karşı oyuyla ve oyçokluğuyla 9.3.1981 günün-
de kesin olarak karar verildi.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdemir

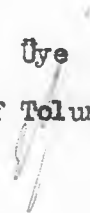
Üye

İsmail Oğuz

Üye

Şeref Tolungüç

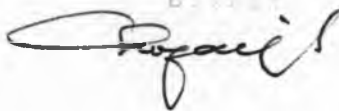

Üye

Orhan Erdem

Bu kararın Resmi gazetesinde
yayımlı uygundur.

Üye

Servet Tüzün

Üye

Göhan Ertosun

KARSI OY YAZISI

16.3.1978 tarihinde İstanbul Yıldız Mimarlık ve Mühendislik okulunda sanık Cevat Yücel ve arkadaşlarının öğrenim özgürlüğünü engellemek suçundan dolayı Türk Ceza Kanunu'nun 188/7. maddesi ile cezalandırılmaları istemi ile açılan kamu davalarında, İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nce, "6.3.1979 tarih ve 1978/326 esas, 1979/101 karar sayılı" ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce, "15.8.1979 tarih ve 1979/455-514 karar sayılı" kararlarıyla görevsizlik kararı verilmesi ve işbu kararların kesinleşmesi sebebiyle sözü edilen sıkıyönetim askeri mahkemesi ile İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi arasında husule gelen olumsuz görev uyuşmazlığı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 30.6.1980 tarih ve 1980/143-212 sayılı ve davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin yukarıda tarih ve numara ~~ki~~ yazılı görevsizlik kararının kaldırılması şeklindeki kararı çözümlenmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararı gereği duruşmaya devam eden İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkilerini düzenleyen 1402 sayılı kanunun 13. maddesinde 2301 sayılı kanunla yapılan değişik üzerine bu son madde değişikliğini nazarı itibare alarak, bu dava da evvelce görevsizlik kararı veren İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğu kanısına vararak, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirlenmesi için 2247 sayılı kanunun 19. maddesi uyarınca yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

2247 sayılı kanunun 29. maddesinde her ne kadar bölümlerin ve genel kurul kararlarının kesin olduğu belirtilmekte ise de; işbu ^{kararın} dayanağını teşkil ve görevi tayin eden kanun maddesinin yasama organınca değiştirilmesi veya Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi halinde, sözü edilen kararların kesinlik ve bağlayıcılık niteliklerinin devam etmekte olduğu; ~~ak~~ nüz sonuçlanıp kesinleşmeyen davalar yönünden kabul edilmeyeceği, aksi görüşün ise; isnadın mevzuu ve sanığın sıfatı bakımından bir davaya hangi adli merciide bakılacağı hususunu tayin eden mahkemelerin görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceğini saptıyan Anayasa'nın 136/1. maddesi hükmü, Anayasa'nın kanuni yargı yolu başlığını taşıyan 32. maddesindeki "hiç kimse, kanun tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz" şeklindeki ve sanık için "teminat" şartı olarak öngörülen kural ve yasama yetkisini kullanan yasa koyucunun mahkemelerin görevlerini belirleyen usul hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olması sebebiyle geçmişteki eylemlere uygulanması zorunlu bulunduğu dair genel hukuk ilkesi ile bağdaşmayacağı ve mahkemece görevi düzenleyen usul kanunundaki değişikliğin geçmişe de uygu-

lanması gerektiği hususu nazarı itibare alınmak suretiyle başvuruda bulunulduğu ve bu durum muvabehtesinde de başvurunun usulüne uygun bir şekilde yapılmış olduğunun kabulü ile görev konusunu yeniden düzenleyen son kanuna göre işin esasının incelenmesine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

Servet Tüzün

G/T.